

Bygningsforskning i Landbruget. Et Par svenske Undersøgelser.

Af Arkitekt M. A. A. Kai Agertoft.

Der er udsendt et Par nye Meddelelser fra „Statens Forskningskommitté för Lantmannabyggnader“, som fortsætter Ofentliggørelsen af Komiteens Undersøgelser af Landbrugsbyggeriet.

Den ene er en Redegørelse for „Nybyggnadsbehovet av bostäder för lantarbetare och innehavare av mindre jordbruk“, udarbejdet af Arkitekt *Gunnar Aspe*. Den anden er en Undersøgelse af „Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket under åren 1943 och 1944“ af Agronom *Lennart Hjelm*. Begge Meddelelser er tilsluttede Komiteens første Meddelelse af *Lennart Hjelm*.)

Arkitekt *Gunnar Aspe*'s Redegørelse arbejder med Omfang og Fordeling af Nybygningsbehovet ved Beboelsesbygninger for Landarbejdere og Landbrugere med Landbrug indtil 20 ha.

For disse mindre Landbrug udgør Boligens Byggeomkostninger paa det nærmeste Halvdelen af de samlede Byggeomkostninger, og en Billiggørelse er derfor afgørende for Driftens Rentabilitet.

Redegørelsen regner med det minimale Nybygningsbehov, som giver en beboelig Bolig i sundhedsmæssig Henseende, idet der foreløbig ses bort fra et Nybygningsbehov ved en eventuel Standardhævning af Landbrugets Byggeri i Retning af Byernes Boligstandard eller med Henblik paa en kommende Udvikling i Landbrugets Rationalisering.

Nybygningsbehovet deles i et normalt og et over normalt; det normale er det Behov, der aarlig er nødvendigt for at vedligeholde det bestaaende Byggeri og staar derfor i Forhold til Bygningernes Levetid; denne anslaaes til 67 Aar og det nor-

*) Se Tidsskrift for Landøkonomi 1944, Hæfte 10, Side 517.

male Nybygningsbehov til 1,5 pCt. Det overnormale Nybygningsbehov omfatter det Behov for Byggeri, der er opstaaet ved, at det normale Nybygningsbehov for tidligere Aar ikke er blevet inddækket.

Ved Hjælp af forskelligt tilgængeligt, statistisk Materiale udregnes Tabeller over Landbrugsbefolkningens Fordeling inden for Landsdelene og inden for de varierende Størrelser af Landbrug, og sideordnet hermed Landbefolkningens Boligmængde og dennes tilsvarende Fordeling.

Redegørelsens Resultat bliver en Oversigt over den øjeblikkelige Boligmængde og dennes Fornyelsesbehov.

	Øjeblikkelig Boligmængde i Rumenheder	Normalt Nybygningsbehov		Overnormalt Nybygningsbehov		Middelfamilie Personenheder	Middelbolig Rumenheder
		%	Rumenheder	%	Rumenheder		
10-20 ha Landbrug..	314 000	1,5	4 700	4,2	13 200	3,89	5,2
2-10 " " ..	766 000	1,5	11 500	5,6	42 900	3,47	3,6
Under 2 ha " ..	600 000	1,5	9 000	5,5	33 000	2,0-3,4	3,0
Landarbejdere	125 000	1,5	1 900	5,5	6 900	2,92	2,5
Ialt . . .	1 805 000		27 100		96 000		

Beregningerne er udført med Statistik for Aarene 1936—40 som Grundlag og viser et overnormalt Nybygningsbehov paa 4—5,5 pCt. Lennart Hjelm's senere Undersøgelser viser, at Nybygningsvirksomheden i Aarene 1943 og 1944 har været langt under det normale Nybygningsbehov; der maa derfor regnes med et yderligere forhøjet overnormalt Behov.

Tabellen er forøget med en anden Opstilling fra Redegørelsen, hvori vises Middelfamiliens Personantal og Middelboligens Rumantal. I Gennemsnit er Boligerne rummelige; men Undersøgelsen har vist, at over Halvdelen af Boligerne i det mindre Landbrug har mere end 2 Personer pr. Rum, hvor Familien omfatter 3 eller flere Børn.

Redegørelsens Slutresultat er ikke differentieret i Landsdele, og Skellen mellem Træhuse og Stenhuse er ikke foretaget.

Redegørelsen slutter med Ønsker om mere differentieret og detaljeret Statistik over Landbefolkningens Familieforhold, Bolig- og Ejerforhold, hvorefter der altsaa skal tages fat igen.

Agronom Lennart Hjelm's Undersøgelse omfatter Bygninger inden for Landbrug med et Jordtilliggende over 2 ha og hensigter at belyse den forhaandenværende aarlige Nybygningsvirksomheds Størrelse og Byggeomkostningerne ved forskellige Slags Byggerier i Aarene 1943 og 1944.

Undersøgelsen af Ombygning og Reparation har maattet udskydes. Nybygningsmængden har fundet Udtryk gennem Enheder som Rumenhed for Boliger og Kreaturpladser for Økonomibygninger.

Undersøgelsen er baseret paa en Enquete foretaget mellem Formænd for Husholdningsselskabernes Sognekomiteer, og omfatter i Gennemsnit for hele Sverige 8 pCt. af Landbrugene (8,7 pCt. af Agerarealet) forholdsvis jævnt fordelt over Landsdelene og over de forskellige Størrelsesgrupper af Landbruget.

Undersøgelsens Resultater fremstilles i flere Tabeller og Diagrammer, de her gengivne giver et Overblik.

Diagrammet, Fig. 1, viser Omfanget af nybyggede Økonomibygninger udtrykt ved Antal opførte Kreaturpladser pr. 1000 ha Ager inden for forskellige Størrelsesgrupper af Landbruget og saaledes, at Norrland er udskilt fra det øvrige Sverige. Ved Enheden Kreaturplads forstaas en saa stor Del af en Staldbygning indbefattet Foderrum, Mælkerum og Høloft, som fædres for en fuldvoksen Ko, svarende til 2 Kvier eller Kalve, $\frac{2}{3}$ Hest, $\frac{1}{3}$ Plag eller Føl, $\frac{10}{3}$ Faar eller Geder, 5 Svin eller 20 Høns.

Af Diagrammet ses, at de i 1944 opførte Stalde har været større end de i 1943 opførte for saa godt som alle Størrelser Landbrug og særlig stor for Norrlands Vedkommende.

Fig. 2 viser et Diagram over nyopførte Boliger angivet i Antal Rumenheder uanset Rummenes Størrelser og med Køkkenet som et Rum.

Der er anvendt samme Opdeling som i Fig. 1, og de samme Forskydninger viser sig med et noget forøget Byggeri i 1944 og et særligt stort Byggeri i Norrland, dette sidste i Særdeles-

Fig. 1. Antal nyopførte Kreaturpladser pr. 1000 ha Ager
i Aarene 1943 og 1944.

Man lægger Mærke til den store Byggevirkksomhed inden for Økonomi- og mibygningerne i Norrland. Det for 1944 angivne forholdsvis store Økonomibyggeri for Landbrug over 50 ha hidrører baade fra søndre og mellemste Sverige.

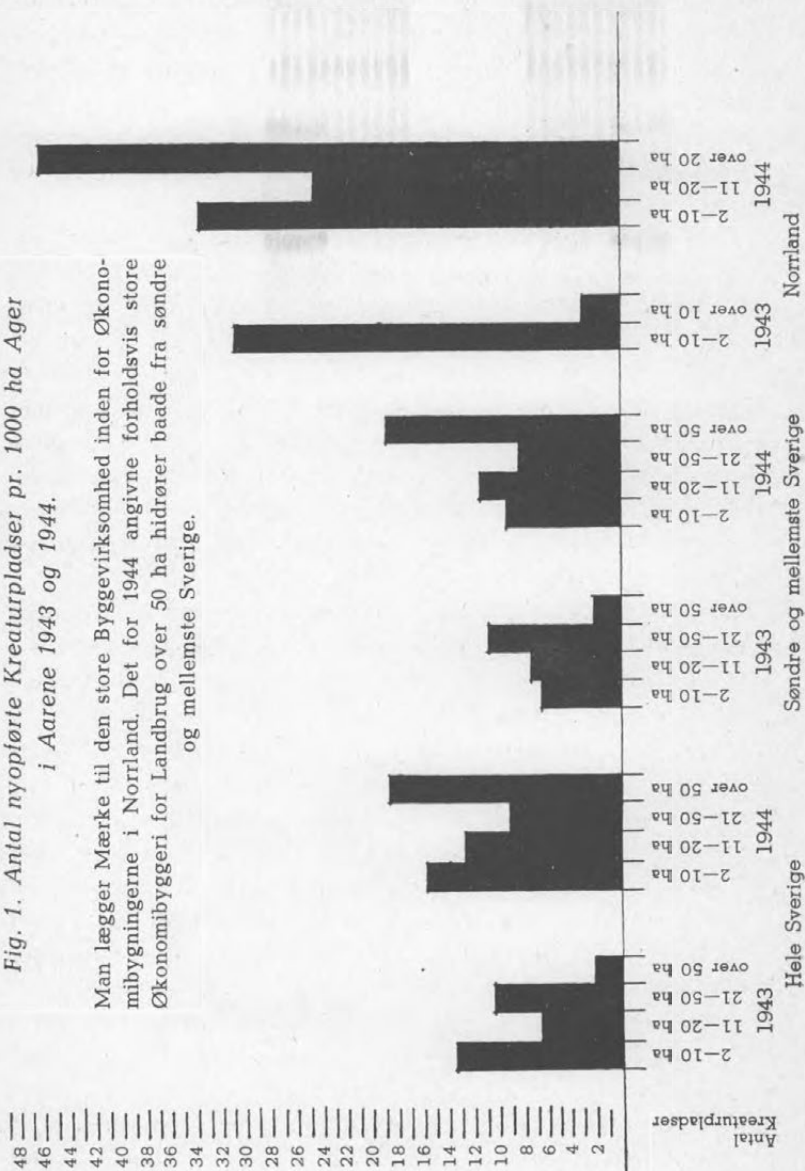

Fig. 2. Antal nyopførte Rumenheder pr. 1000 ha Ager
i Aarene 1943 og 1944.

Her viser sig ogsaa inden for Boligbyggeriet en meget stor Virksomhed i Norrlands mindre Landbrug.

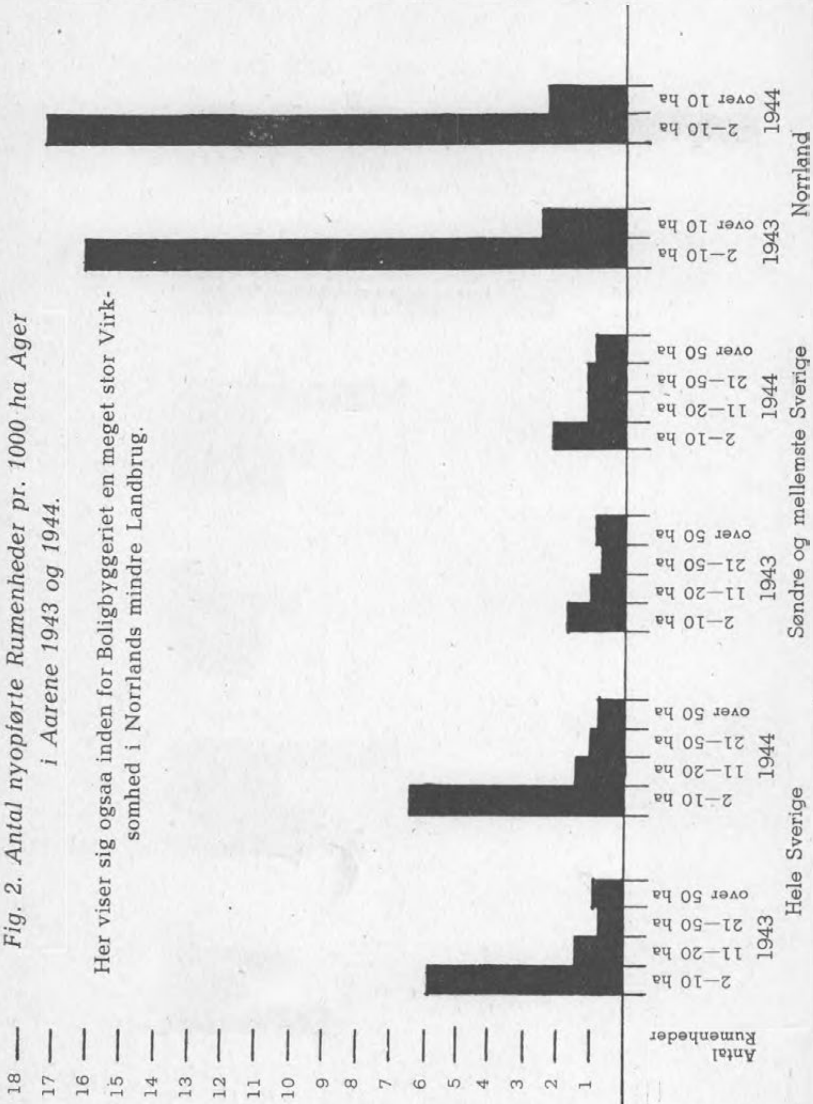
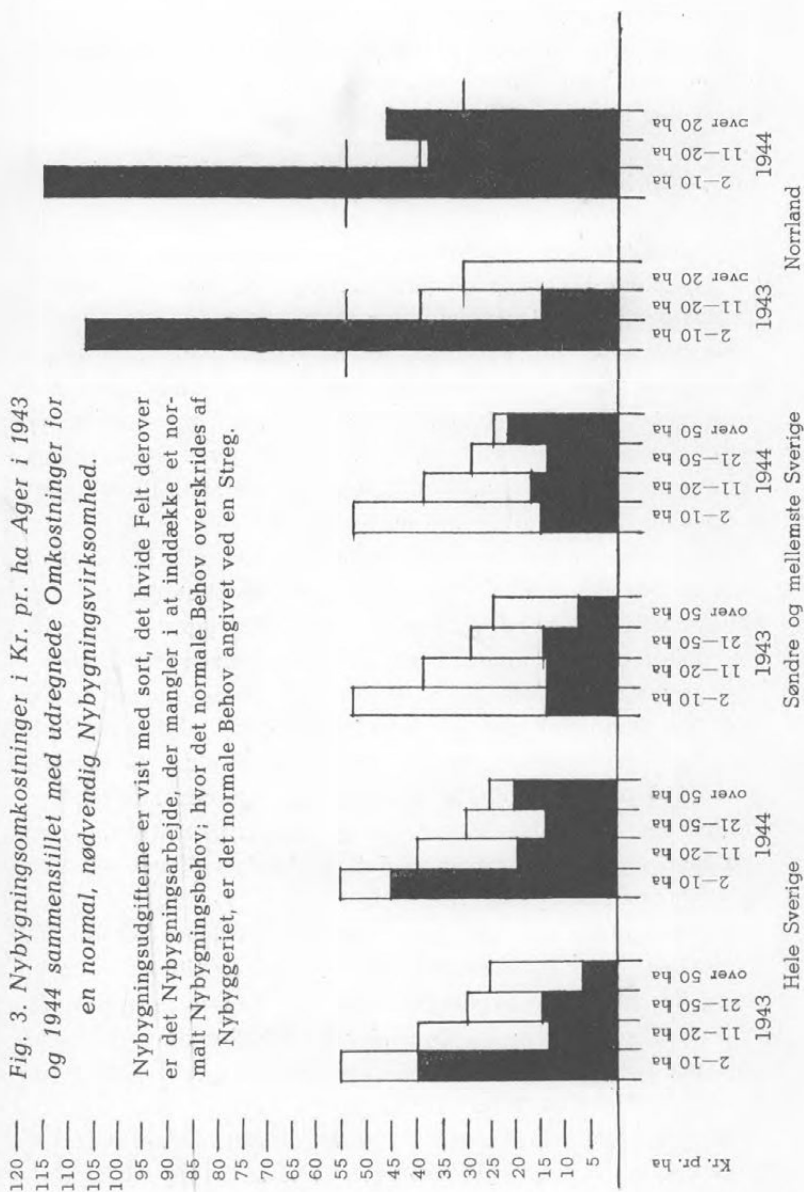

Fig. 3. Nybygningsomkostninger i Kr. pr. ha Ager i 1943 og 1944 sammenstillet med udregnede Omkostninger for en normal, nødvendig Nybygningsvirksomhed.

Nybygningsudgifterne er vist med sort, det hvide Felt derover er det Nybygningsarbejde, der mangler i at inddække et normalt Nybygningsbehov; hvor det normale Behov overskrides af Nybyggeriet, er det normale Behov angivet ved en Streg.

hed for Landbrug mellem 2—10 ha; ogsaa for det øvrige Sverige er Boligbyggeriet størst i det mindre Landbrug.

Paa Grundlag af Arkitekt Aspe's Redegørelse har man kunnet beregne hvor stor en Del, den nyopførte Boligmængde udgør af den eksisterende. For hele Landet er Forholdet 0,62 pCt. for 1943 og 0,69 pCt. for 1944. For det mindre Landbrug mellem 2—10 ha er Procenten 0,88 og 0,96.

I det sidste Diagram, Fig. 3, er Nybygningsudgifterne for Økonomibygninger og Beboelser vist sammenlagt, med samme Opdeling i Landbrugsstørrelser og med Norrland udskilt fra det øvrige Land.

Udgifterne er udtrykt i Kr. pr. ha. Hvor Nybygningsudgifterne ikke dækker det normale Nybygningsbehov (den normale Nybygningsprocent er sat til 1,5), er det manglende Nybygningsarbejde indføjet som hvidt Felt over Nybygningsudgifterne, der er vist med sort; hvor det normale Behov overskrides, er dette angivet ved en Streg.

Diagrammet viser, at naar undtages Norrland, har Nybygningsudgifterne ikke for nogen Gruppe dækket det normale Behov. Ved det mindre Landbrug har Nybyggeriet i Reglen været størst. Af en anden Tabel i Undersøgelsen fremgaar det, at Nybygningsprocenten for Beboelsesbygningerne er lavere end for Økonomibygningerne, undtagen for Norrland, hvor Forholdet er omvendt. Anledningen til den store Byggevirk-somhed i Norrland menes at skyldes Bygningernes mindre Hold-barhed dér, men ogsaa Statslaan og Tilskud til Byggeriet, som uddeles i stor Udstrækning til det norrlandske Landbrug, sær-lig til Beboelsesbygningerne.

Undersøgelsen kommer ikke ind paa, hvorledes de eksiste-rende Bygninger fordeler sig paa Træhuse og Stenhuse og en mulig forskellig Nybygningsprocent for disse; men det har været muligt at beregne de undersøgte Nybygningers Forde-ling paa Træhuse og Stenhuse, Norrland afviger dog ikke her fra det normale for hele Sverige.

Det vilde være interessant at se Resultatet af en videre Ud-forskning af Nybygningsprocentens Differentiering i Landsdele og Byggemaader.